

uusi invalidi

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry:n sosiaalinen uudistuslehti 1/2018

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto vaatii terveyspalvelujen maksupolitiikkaan täysremonttia pienituloisten hyväksi

Terveyskeskusmaksut pois, diabeteslääkkeiden 100% Kela-korvaukset palautettava, Kelan lääke-, matka- ja sairaanhoitokorvausten vuosikatto yhteensä 300 euroon ovat vaatimuksia, joita Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto on vuodesta toiseen esittänyt tehokkaimiksi keinoiksi kaventaa terveyseroja.

Hallitus on toimillaan lisännyt terveyseroja nostamalla terveyskeskusmaksuja, ottamalla käyttöön uusia pitkäaikaissairaita rasittavia maksuja kuten hoitajamak-

sut, ja leikannut samaan aikaan eläkekorotuksia ja iskenyt viimeksi pitkäaikaistyöttömien kimppuun järjettömällä "aktivointimallillaan".

Terveyserojen kaventamistavoitteen sijaan hallituksen linjaksi on sote-uudistuksen ajamisessa muodostunut ovien avaaminen selälleen yksityisen terveys- ja hoivabisneksen tunkeutumiselle julkisten terveyspalvelujen ytimeen "valinnanvapaus"-julistusten varjolla.

Tehokkain keino parantaa hoitoon pääsyä on teh-

dä terveyskeskusten ja työterveyshuollon maksupolitiikkaa yhdenvertaiseksi tekemällä terveyskeskuskäynneistä maksuttomia, kuten työterveyshuollon sairaanhoidossa on ollut vuosikymmeniä ja Helsingissä vuodesta 2013. Nykytilamme on perustuslain sosiaalisten perusoikeuksien näkökulmasta perustuslain vastainen, eli pienituloisia eläkeläisiä ja vammaisia syrjivä.

Vaadimme siksi poistamaan terveyskeskusmaksut koko maassa, palauttamaan oikeudenmukaisuuden Ke-

la-korvauksiin ja alentamaan vuosikatot yhteensä 300 euroon. Jos hallitus ottaisi tämän periaatteen sote-uudistuksensa ydinasiaksi terveys- ja hoivabisneslobbareiden hellimisen sijasta, palautuisi kansan luottamus kaokseen ajautuneeseen sote-uudistukseen.

11.3.2018

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry:n liittovaltuusto

Tässä numerossa:

**Pääkirjoitus:
Ei myytävänä
sivu 2**

**Näkökulma:
Ikäsyryntä
sivu 2**

**Professori
Marja Jylhä:
Hyvä vanhuus
on poliittisen
tahdon asia
sivu 3**

**Ei Myytävänä!
-aloite sai
nimivöryyn
sivu 4**

**Huolena
aktiivimalli
sivu 5**

**Liittovaltuusto
kokoontui
Vähäjärvellä
sivu 6**

**Vähäjärven uusi
isäntä esittäytyy
sivu 9**

**Yhdistykset
toimivat
sivut 8 & 10-11**

**Onni on
taistelussa, sanoo
Juha Kovanen
sivu 12**

TSIL

Pääkirjoitus 1/2018

Ei myytävänä

Eduskunta joutuu pohtimaan vammaisten yksilöllisten oikeuksien ja vammaispalvelujen markkinaehtoistamisen välistä ristiriitaa pian eduskunnassa. 7.3.2018 heille on luovutettu kansalaisaloite, joka keräsi yli 70 000 allekirjoitusta.

Ei myytävänä! -aloitteen tavoitteena on lopettaa vammaisten henkilöiden välttämättömän avun ja tuen kilpailuttaminen. Aloitteen painivat vireille **Vammaisfoorum ry** ja **Kehitysvamma-alan asumisen neuvottelukunta (KVANK)** kesäkuussa 2017. Aloitteessa vaaditaan julkisia hankintoja koskevaan lakiin rajausta: hankintalain mukaista kilpailutusta ei tule soveltaa koko elämän mittaisen asumista, henkilökohtaista apua ja puhevammaisten tulkausta koskevien palveluiden hankintaan.

Julkinen valta on kulkenut ainakin 1990-luvun puolivä-

listä alkaen lakeihin perustuvien julkisten palvelujen yksityistämisen polkua liikelämän etujen edistäminen edellä suhteessa kansalaisten perusoikeuksiin, kuten ovat oikeus asumiseen ja muut myös vammaisia yhdenvertaisesti koskevat perusoikeudet.

Hankintalain säätäminen siten, että lain soveltamisen piiriin sisällytettiin lainsäädännön turvaamat sosiaali- ja terveyspalvelut vammaispalvelut mukaan lukien on ollut strateginen poliittinen virhe. Se tehtiin 1990-luvulla EU-lainsäädännön voimaan asumissäädöksiä rakennettaessa.

Valinta tuolloin olisi voinut olla aivan toinen. Tuon ajan päättäjillä meni puurot ja vellit sekaisin, kun ei tunnistettu verovaroin ylläpidettävän hyvinvointivaltion perusrakenteiden erityisluonnetta eli perusoikeuksien turvaamisen julkisen vallan ydintehtävää, ja liike-elämää koskevan kilpailulainsäädännön liike-elämän yhdenvertaisen

keskinäisen kohtelun tehtäviä erillisinä asioina.

Niinpä soteuudistus on törmännyt toistuvasti perustuslakiin, kun nykyinen hallitus on yrittänyt kaikin keinoin "valinnanvapauden" sumutuskäsitettä käyttäen edistää terveys- ja sosiaalibisneksen etuja valmistelulla vallankaappausta sosiaali- ja terveydenhuollossa. Valtaa ollaan siirtämässä markkinavoimille. Veronmaksajille jää tuossa kuviossa kasvavien laskujen maksajan rooli.

Onneksi hankkeen loppusuoralla jopa kokoomuksessa on löytynyt laskutaitoisia nuorta voimaa, jotka ovat hoksanneet, että hallituksen höpötys kustannusten sääntämisestä on huijausta, ja lisälaskut todellisuutta. Asiantuntijat ovat toistuvasti julkisesti nostaneet esille, että Mehiläinen, Terveystalo, Attendo ym. pääsevät veronmaksajien "hillopurkille", jossa kaksoislaskutus työterveyshuollon sairaanhoitopalvelujen ja perustervey-

denhuollon verorahoitettujen palvelujen tuottamisessa tulee mahdolliseksi, kun työssä käyvät kunnan asukkaat ovat sekä työterveyshuollon että terveyskeskusten asiakkaita.

Vammaisten oikeus yksilölliseen asumiseen ja yksilölliseen välttämättömään tukeen tulee olla rikkomattomia perusoikeuksia, joiden tarve on elinikäinen niin kuin kaikilla meillä muillakin, jotka asumme vuokralla tai omistusasunnoissa. Palveluiden kilpailuttaminen rikkoo Suomen ratifioimaa YK:n yleissopimusta vammaisten ihmisten oikeuksista, niin kuin aloitteen perusteluissa todetaan.

Syntynyt toimintamalli, jossa hankintalakiin vedoten kuntia vaaditaan kilpailuttamaan vammaisten asu- ja palvelu- ja huutolaisuutta. Huutolaislainsäädäntö purettiin jo kerran, kun sen todettiin ihmisarvoa

loukkaavaksi ihmiskaupaksi, missä puolustuskyvyttömiä ihmisiä ostetaan ja myydään määrävälein.

Vammaisjärjestöissä odotetaan mielenkiinnolla, millainen keskustelu eduskunnassa aloitteesta käydään. Nähtäväksi jää, tulevatko hankintalainsäädäntö selkeytymään niin, että uushuutolaisuus ja ihmiskauppa vammaisilla ja pitkäaikaissairailta hoivapalveluja tarvitsevilla vanhuksilla kielletään, niin kuin on kansainvälisin sopimuksin kielletty ja kriminalisoitu rajojen yli käytävä pakolaisten ihmiskauppa.

Antti Holopainen

Tapaturma- ja sairausinvalidien liiton puheenjohtaja

Näkökulma: Erkki Matikainen

Ikäsyrrjintä

Kuten varmaan moni meistä täysi-ikäisistä on huomannut, meitä potkitaan päähän vähän joka asiassa.

Yksi on pankkipalvelut, nehan ovat nykyään ihan olemattomat. Jos ei osaa tai pysty käyttämään tietokoneita, ei saa pankkiasioitaan hoidettua. Pankki on auki muutaman tunnin silloin tällöin, ja jonossa saa seisoa useita kymmeniä minuutteja.

Junalippujen ostaminen on hankalaa. Kaikki eivät pääse R-kioskille, jossa niitä on myytävänä, eivätkä kaikki osaa käyttää nettiä.

Kaikilta muilta junalippujen hinnat halpenivat, mutta eläkeläisten lippujen hinnat nousivat. Harvoilta asemilta saa nykyään ostaa lipun, jos juna edes pysähtyy asemalla. Pyörätuolin käyttäjät saa-

vat apua vain tietyillä asemilla.

Sama homma kun menet-

Erkki Matikainen.

te johonkin isoon markettiin. Saat kävellä satoja metrejä jonkin tavaraperässä, myyjä ei saa avuksesi koska heitä ei näy mailla eikä halmeilla. Aikaisemmin oli pie-

niä myymälöitä, joissa palvelu pelasi.

Linja-autopalvelut on syrjäseudulta kokonaan lopetettu. Ellei ole omaa autoa vaikeaksi menee, joko taksi tai joku kaveri voi sinut pelastaa. Vammaispalveluiden kuljetuksetkin on monelta vanhuksetta viety.

Oma kokemukseni on ollut että palvelut loppuivat kuin seinään kun täytin 70 vuotta.

Olkapääni takia minun piti tavata käsikirurgi. Tilaisuus kesti kolme minuuttia, käskettiin tulemaan puolen vuoden kuluttua uudestaan. Nyt on kulunut vuosi eikä ole kuulunut mitään. Samanlaisia on ollut tämän astmani kanssa, yritin päästä lääkärille mutta ei se onnistunut ennen kuin kävin sairaanhoitajan kanssa vähän neuvottelemassa. Nyt on lääkärin ai-

ka varattu.

Jos on Kelaan asiaa pitäisi henkilökunnan auttaa virkansa puolesta, mutta usein ohjataan tietokoneelle, josta moni ei ymmärrä hölkäsen pöläystä. Sinulle lyödään käteen nippu papereita, yritä sitten yksinäsi täytellä niitä. Voi tytöt ja pojat, vaikeaksi on mennyt. Olemme kuitenkin aika iso ryhmä, meidän pitäisi valvoa omia etujamme. Jos olisimme näistä asioista enemmän yksimielisiä, saisimme varmaan parannettua monta itseämme koskevaa asiaa.

Erkki Matikainen

Jyväskylän seudun Sairaustapaturmainvalidit ry:n puheenjohtaja
Tsil ry:n liittohallituksen jäsen

Hyvä vanhuus on poliittisen tahdon asia

Vaikka hyvinvointivaltion saavutuksia puretaan, on tuo malli saanut niin paljon hyvää aikaan, ettei niitä muutoksia ihan vähällä kumota. Hyvinvointi on rakentunut sisään suomalaisten arkielämään, ja se näkyy selvästi eliniän nousuna, terveyden ja yleisen hyvinvoinnin kohentumisena. Kolmen-neljän vuosikymmenen aikana on tapahtunut todella paljon.

- Kyse ei siis ole vain eliniän pitenemisestä - jota on tapahtunut jo kahdensadan vuoden ajan - vaan kokonaan uuden jakson, myöhäisvanhuuden tulosta osaksi ihmisten elinkaarta. Kun 1980-luvun Suomessa oli noin 4500 yli 90-vuotiasta, määrä on kymmenkertaistunut. Arvioiden mukaan tuo määrä tuplaantuu 2040-luvulle tultaessa, sanoo Tampereen yliopiston gerontologian (ikäntymisen ja vanhenemisprosessin tutkimus) professori, lääkäri ja tutkija **Marja Jylhä**.

Jylhällä on pitkä ura vanhuustutkimuksen ja lääketieteen parissa. Kaikki alkoi oikeastaan sattumalta, sillä joskus 80-luvun alussa Helsingistä Tampereelle tullessaan hän nuorena lääkäriinä "astui oikeaan junaan". Samassa junassa olivat professorit Jeddi Hasan ja Eino Heikkinen. Viime mainittu käynnisti WHO:n (Kansainvälinen terveysjärjestö) kansainvälistä vanhuustutkimusta ja haki tutkimusapulaista.

- Hasan suositteli minua Heikkiselle, joka hyväksyi minut ja siitä tämä kaikki alkoi. Toimin mm. Suomen Akatemian tutkijana ja vuonna 1986 väittelin tohtoriksi aiheesta "oman terveyden kokeminen eläkeikäisillä" ja tuota aihetta olen tutkinut monin tavoin. Kun ihmiset kokevat terveytensä hyväksi, se ennustaa pitkää elinikää, Jylhä sanoo.

Kehityksen huonot puolet

Jos on ihmisten elinikä, terveys, eläke ja yleiset elinolot kohentuneet, on asioilla myös kääntöpuolensa. Silloin kun ikääntyneet työelämän ulkopuolella olevat nähdään lähinnä kulueränä ja rasitteena, ollaan Jylhän mukaan hakoteillä.

- Ikärasismia ilmenee monin tavoin, lievemmin ja raskaammin. Palvelujen saatavuuden ikäraja on yksi keino, jolla apua tarvitsevia pудо-

- On päästävä eroon ikäsyrynnästä, elinoloja on kehitettävä monipuolisesti ja palvelut pitää tuottaa tarpeiden mukaan, kiteyttää professori Marja Jylhä vanhuuden hyvinvoinnin edellytykset.

tetaan keinotekoisesti avun ulkopuolelle. On epäinhimillistä, että Kela ei rahoita ikääntyneiden psykoterapiaa. Kriteeri pitäisi olla avun tarve eikä se, onko ihminen yhteiskunnalle tuottava vai ei.

Sitä paitsi tuottavuus on usein käsitetty kovin suppeasti. Jylhä muistuttaa, että tuottavuutta on monenlaista. Isovanhemmat hoitavat lapsenlapsiaan tai toisiaan omaishoitajina, ovat kulttuurin ja matkailun suurkuluttajia sekä osallistuvat monenlaisen yhdistysten vapaaehtoistoimintaan. Ilman sitä yhteiskunta olisi henkisesti paljon köyhempi.

- Ikääntymiseen liittyvät muutokset ovat tosin epätasaisia, niin Suomen sisällä kuin kansainvälisesti. Mutta yleisesti suomalainen eläkejärjestelmä on hyvä, se huomioi yksilöllisesti ihmisten elämäntilanteet. Se antaa itseään määräämisoikeutta ikääntyneille, Jylhä arvioi.

Vastuu yhteiskunnalla

Tätä hyvää on arvostettava ja siitä on pidettävä kiin-

ni. Mutta tässä tulee mutta. Markkinat tunkevat alueelle, jonka pitäisi olla julkisen vallan demokraattisessa valvonnassa.

- Hoivapalvelujen lisäksi tämä koskee ikääntyneiden asumista, joka jo on liki kokonaan markkinoiden hallussa. Kunnallisia vanhainkoteja ei juurikaan enää ole. Hinta on kova vanhuksille, vammaisille ja heidän omaisilleen. Tehostettu palveluasuminen on omituinen käsite, tehostettua siinä on lähinnä hinta. Ikäihmiset ovat suurimpia julkisten palvelujen leikkausten kohteita.

Samaan aikaan hoetaan, että koti on ihmisen paras paikka. Onhan se silloin, kun kaikki asiat ovat hyvin. Valitettavan monella "koti" eli elinympäristö kaikkineen juuri tuottaa ja ylläpitää ongelmia.

- Julkinen hoiva on vanhuksen paras turva, vallankin silloin kun yksinäisyys, sairaus ja vammaisuus yhdistyvät ikääntymiseen. Digitaaliset palvelut ja valinnanvapaus ovat erityisesti muistisairaille huono malli. Meillä on jo kahden kerroksen pal-

velut ja tätä menoa eriarvoisuus vain kasvaa, sillä ylätasolla on tehty valinta leikata julkisista hoivapalveluista.

Sote-keskustelussa ollaan Jylhän mukaan hakoteillä, kun puhutaan lähinnä pääsystä lääkärin vastaanotolle. Sekin on tärkeää, mutta kasvavan ikääntyvien joukon palvelutarpeet ovat paljon laajemmat ja monimuotoisemmat. Esimerkiksi asumisesta, vammaisuudesta ja muistisairauksista ei juuri puhuta sote-keskustelussa.

- Yksi suunnitellun soten uusi ongelma on se, että sen myötä erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhoidon yhteinen pohja uhkaa murentua. Tämä on haitallista juuri vanhuksille, vammaisille ja monisairaille, sillä heille terveydenhuollon valinnanvapaus ei ole todellinen vaihtoehto.

Kolmen kohdan ohjelma

Jylhän mukaan Ruotsin kokemukset valinnanvapaudesta ikääntyneiden palveluissa ja erityisesti ympärivuorokautisessa hoidossa pitäisi varoittaa: Ne jotka kykenevät,

eivät tarvitse. Ne jotka tarvitsevat, eivät kykene. Professori ei tiedä, itkeäkö vai nauraa sote-sekoilulle. Vaikka perinteinen terveydenhuolto on toiminut paikoin ihan hyvin, korjauksia toki tarvitaan, sillä vikoja on.

- Uutta teknologiaa tarvitaan, mutta se ei voi korvata inhimillistä hoivaa ja turvaa. Myös laitoshoidon ja vanhainkoteja tarvitaan. Tiivistäisin muutostarpeet kolmeen kohtaan: ikäsyrynnästä on päästävä eroon, elinympäristöä kaikkineen pitää kohentaa erilaisten ihmisten ehdoilla ja palveluja pitää kehittää todellisten tarpeiden mukaan, sanoo Marja Jylhä.

Tähän ei päästä markkinavetoisesti, vaan tarvitaan julkisen ja yksityisen yhteistyötä, jossa vastuu on julkisella vallalla. Jylhän mukaan kyse on terveyden ja hyvinvoinnin lisäksi demokratiasta ja toimivasta yhteiskunnasta, joka lopulta on myös taloudellisesti paras malli.

Teksti ja kuva:
Hannu Oittinen

Ei myytävänä! -aloite sai nimivyyöryn

Ei myytävänä! -kansalaisaloitteen on allekirjoittanut yli 72 000 ihmistä ja se etenee eduskunnan käsittelyyn keväällä 2018. Aloitteen takana on Vammaisfoorumi ry ja Kehitysvamma-alan asumisen neuvottelukunta ja näkyvinä hahmoina Pertti Kurikan nimipäivät -yhtyeestä Sami Helle sekä Kari Aalto.

Suomi ratifioi kesäkuussa 2016 vammaisten ihmisten ihmisoikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen, joka korostaa vammaisten ihmisten yhdenvertaisuutta ja osallisuutta kaikessa päätöksenteossa. Sopimuksen mukaan vammaisella ihmisellä on oikeus valita asuinpaikkansa, eikä häntä saa velvoittaa käyttämään tiettyä asumisjärjestelyä.

Aloitteen mukaan vammaisten henkilöiden koko elämän mittaisia, välttämättömiä palveluja ei tulisi kilpailuttaa hankintalakiin vedoten. Euroopan Unionin maat Suomea ja Englantia lukuun ottamatta ovat niin toimineet. Kilpailutus on vastoin ihmisoikeuksia ja tulee pitkällä tähtäimellä sekä inhimillisesti että kansantaloudellisesti kalliiksi. Kilpailuttamisen seurauksena välttämätöntä apua ja tukea tarvitsevilla vammaisilla henkilöillä ei ole itseä koskevien asioiden järjestämisessä osallisuutta, eikä oikeus suoja-keinoja.

Mekään emme ole myytävänä

Vuonna 2016 uudistettu hankintalaki ei ole muuttanut tilannetta. Vammaiset henkilöt eivät edelleenkään ole asianosaisia tehtäessä heidän elämäänsä olennai-

sesti vaikuttavia kilpailuttamispäätöksiä.

Vammaisten henkilöiden välttämättömän avun ja tuen kilpailuttaminen on vastoin YK:n yleissopimusta vammaisten henkilöiden oikeuksista. Tämä sama sopimus koskee myös henkilöitä, joilla on pitkäaikaisten mielenterveyden häiriöiden takia vaikeuksia suoriutua arjesta. Julkisia hankintoja koskevan lain (Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista) 9 §:ään tulisi lisätä lain soveltamisalueeseen rajaus: "Tätä lakia ei sovelleta sellaisten mielenterveyspalveluiden hankintaan, joissa on kyse pitkäkestoisista mielenterveyden häiriöistä kärsivien henkilöiden välttämättömän huolenpidon ja tuen tarpeista ja tarpeisiin liittyvistä palveluista asumispalveluissa ja jokapäiväisessä elämässä."

Mielenterveyden häiriöistä kärsivien ihmisten arki vaikeutuu

Kilpailuttamisen seurauksena palveluntuottajat vaihtuvat usein. Sen seurauksena apua ja tukea tarvitsevien henkilöiden arkea ymmärtävät työntekijät vaihtuvat usein. Palveluntarjoajan vaihtuessa arki ja kuntoutus on rakennettava alusta. Tällä voi olla kohtalokkaita seurauksia ihmisille, joille arjen muutokset ovat usein erityisen haasteellisia ja joiden psyykinen ja/tai fyysinen toimintakyky on jo muutenkin alentunut.

Ei myytävänä -kansalaisaloitteen allekirjoitusten keräystiski apuvälinemessuilla.

Mielenterveyskuntoutuksen asumispalveluissa kilpailuttaminen on johtanut henkilöstömäärien vähentymiseen, työntekijöiden toimenkuvien pirstaloitumiseen ja työn mielekkyyden murentumiseen.

Kysyin **Mikael Bergiltä**

Finfami Uusimaa-yhdistyksestä, miksi mielenterveys-sairaille piti perustaa oma kampanja: Mekään emme ole myytävänä.

Ongelma syntyy YK:n vammaisten ihmisten ihmisoikeussopimuksen suomenkielisestä kirjoitusasusta, kun taas ruotsinkielisessä käännöksessä puhutaan koko ajan myös psyykkisestä toimintakyvyn alentumisesta.

Psyykkisiä sairauksia sairastavilla on psyykinen toi-

mintakyky pysyvästi alentunut ja heistä tietty osa tarvitsee aina asumispalveluja. Kampanjaan osallistuvia mielenterveysjärjestöjen edustajia pääsee maaliskuussa avaamaan psykiatrisia sairauksia sairastavien erityistilanteita sosiaali- ja terveysministeriöön. Mielellämme otamme vastaan kaiken kannatuksen kampanjaamme, kertoi Mikael Berg.

Mekään emme ole myytävänä! -kampanjan takana ovat Finfami Uusimaa, Etelä-Suomen klubitalot, Etelä-Pohjanmaan sosiaalipsykiatrinen yhdistys, Sosiaalipedagoginen säätiö, Mielenterveysseura, Mielenterveyden keskusliitto, Kukunori - Mielenterveys- ja vammaisten kulttuuriyhdistys sekä Sini-nauhaliitto.

Voit allekirjoittaa kansalaisaloitteen Mekään emme ole myytävänä -kampanjaan sivulla: <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/2687>

Teksti ja kuvat:
Sari Lehikoinen

Porin vammaiskuljetuksissa liikahdus oikeaan suuntaan – päävaatimus vielä korjaamatta

Vielä on hieman epäselvää, että missä viranomaiskäsitteilyn vaiheessa porilainen erikoisuus periä vammaispuhelun asiakkaalta itseltään koko kuukauden kuljetuspalvelumaksut on. Se kuitenkin näyttää ilmeiseltä, että jokin tässä asiassa on liikahtanut.

Porilainen vammaiskuljetusta tarvitseva henkilö joutuu siis kustantamaan koko kuukauden ajonsa ensin itse, jonka jälkeen vasta on mahdollisuus periä kaupungilta takaisin omavastuun ylittävä rahasumma. Paksua lompakkoa vammaisilta vaaditaan. Ja jos rahaa ei ole, niin ajotkin sitten ovat sen mukaiset, vähäiset. Olisiko tuo tarkoitus-

kin, sillä silloin ei kaupungin kassasta tarvitsisi maksuakaan maksaa.

Rahasiirroissa on ollut havaittavissa, että kun asiakas hakee kuitteja vastaan omiaan takaisin, on "ekonominen prosentti" hävinnyt matkalla. Kenen taskuun, ei ole tietoa.

Mutta nyt on kuulunut kummia. Ensimmäisen keran kuittirumba on tuottanut toivotunlaisia tuloksia. Aina-kin osa asiakkaista on saanut itselleen juuri kuittien omavastuusumman ylittävän osuuden. Liekö virastoon saatu uusi kuittitarkastaja vai onko huomattu, että osataan sitä laskuoppia muuallakin.

Voisimmeko olettaa, että

vaatimustamme ja selvityksiä asioiden korjaamiseksi on edes hieman kuultu. Yhdistys on ottanut nuo kuljetuspalveluasiat esille mm. itse perusturvajohtajan kuin alaistensakin ja muutamien valtuutettujen kanssa. Seuraamme tilannetta.

Toivottavasti perusturvajohtajan ajama "ekonominen ajattelu" saadaan loppumaan myös ajamassamme pääasiassa, eli että vammaiskuljetuspalvelun asiakas pääsisi matkustamaan pelkällä omavastuusuudella kuten muissakin Suomen kaupungeissa. Ei se voi mahdoton asia olla toteuttaa, Porissakaan.

Terttu Elomaa

Jos rahaa ei ole, niin kyydit jää vähiin. Vammaisilta vaaditaan paksua lompakkoa Porissa. Kaupunki "pakkolainaa" asiakkaan varoja omaan kassansa kuukaudeksi. Kuva: Terttu Elomaa

Huolena aktiivimalli

Aktiivimalli huolestuttaa monia kansalaisia, mutta varsinkin vajaakuntoisten työnhakijoiden huoli on suuri. Haastattelin työllisyysasioiden päällikkö Sami Kuikkaa Lahden elinvoima- ja kilpailukykypalveluista sekä Eija Mannisenmäkeä Hämeen TE-toimistosta.

Miten aktiivimalli on alkanut näyttäytyä työvoimatoimistojen arjessa?

Sami ja Eija: Työnhakija-asiakkaiden kyselyt aktiivimallista ja etenkin aktiivitoimiksi laskettavista toimenpiteistä ovat varmasti kasvaneet niin TE-toimistoissa kuin työttömyysetuutta maksavilla tahoilla (Kela ja työttömyyskassat).

Onko TE-keskuksilla ja Kelalla resursseja vastata aktiivimallin vaatimiin toimenpiteisiin: koulutukseen tai työpaikkoihin 18 tuntia kolmen kuukauden aikavälillä?

Sami ja Eija: Tuskin TE-toimistoilla, kunnilla, Kelalla tai työttömyyskassoilla on tarpeeksi resursseja vastata kaikkien asiakkaiden tarpeisiin.

Miten tilanne vaikeutuu, kun näitä kolmen kuukauden jaksoja kertyy vuoden sisällä neljä?

Sami: Tilanne vaikeutu-

nee, eikä aktiivitoimia tule olemaan tarpeeksi tarjolla. Aktiivimallin valmistelussa on kuitenkin lähdetty siitä, että ihmiset työllistyisivät pidemmiksi jaksoiksi kuin nuo laissa mainitut minimi. Ei siis liene lainsäätäjän tarkoitus, että työtön työnhakija työllistyy vain 18 tunniksi jokaisen kolmen kuukauden tarkastelujakson aikana, vaan että ihmiset aktivoituvat hakeutumaan mieluiten toistaiseksi voimassaoleviin työsuhteisiin. Käytännössä tämä ei monen työnhakijan kohdalla ole mahdollista.

Eija: Työhallinnon tarjoama aktiivimalliin kelpaava palvelupertuaari tulee äkkiä käytetyksi. Samat asiakkaat eivät voi osallistua toistuvasti samoihin palveluihin tai palveluihin, joihin heillä ei ole tarvetta vain täyttääkseen aktiivisuusehtonsa. Työhallinnossa edelleen tarjotaan palveluja asiakkaille, joiden katsotaan niitä eniten tarvitsevan ja niistä hyötyvän.

Mitä on nähtävissä esim. ensi vuonna, kun työttömiä työnhakijoita ajautuu toimeentuloloukuun ja toimeentulotuen pariin? Onko kunnissa ja Kelassa varauduttu lisääntyvään toimeentulotuen hakemisen ruuhkiin?

Sami: Kela ilmoittaa tarvitsevänsä n. 200 henkilö-

työvuotta lisää vastatakseen aktiivimallin tuomaan lisätyöhön. Työttömyyskassojen lisätarve lienee samaa luokkaa. Perustoimeentulotuki on nykyisin Kelalla, mutta kuntien myöntämään harkinnanvaraiseen toimeentulotukeen tulee varmasti lisäpainetta.

Kuinka monen työttömän työnhakijan arvellette ajautuvan toimeentulotuen varaan?

Sami: Sitä tuskin tietää kukaan, mutta perustoimeentulotukea maksettiin vuonna 2017 n. 277 000 kotitalouteen, joissa asuu yhteensä n. 400 000 ihmistä. Tähän tasoon tulee jonkin verran lisäystä.

Onko vajaatyökykyisten tilanne huonompi kuin muiden työnhakijoiden tilanne aktiivimallin kannalta, miten heidän tilannettaan tulisi tässä aktiivimallissa keventää?

Sami ja Eija: Aktiivimalli koskee lähtökohtaisesti melkein kaikkia työttömiä työnhakijoita. Tällä hetkellä aktiivimalli ei koske työnhakijaa, joka saa työkyvyttömyyden tai vamman perusteella myönnettyä etuutta, työskentelee omais- tai perhehoitajana tai on hakenut työkyvyttömyyseläkettä ja odottaa päätöstä. Niille joiden työkyky on heikentynyt, tilanne on vaikeampi kuin täysin työkykyisille. Toisaalta moni työttömyysetuuden

saaja on samalla toimeentulotuen saaja, ja näissä tapauksissa toimeentulotukea korotetaan työttömyysetuuden leikkauksen verran. Aktiivimalli kohtelee työttömiä työnhakijoita sillä oletuksella, että kaikilla olisi yhtäläiset mahdollisuudet työllistyä tai aktivoitua muin hyväksyttävien keinoin. Näin ei tosiasiasa tietenkään ole mm. henkilön työkyvystä, maantieteellisistä seikoista, palveluntarjonnasta yms. riippuen, joten voi sanoa ettei malli kohtelee työnhakijoita tasa-arvoisesti. Työhallinnossa toivotaan, että aktiivimalliin voisi sisältyä harkinnanvaraisuutta.

Teksti ja kuva: **Sari Lehikoinen**

Pahoinvointia Päijät-Hämeessä

'Usko mahdottomaan', 'täällä kukaan ei yksin jää', hoettiin useaan kertaan itsenäisyyspäivän aikana TV:ssä 100-vuotiaassa Suomessa.

Mahdottomalta tuntuikin uskoa ainakin niiden vammaisten ja sairaiden, ja erityisesti ikääntyneiden, jotka tarvitsevat henkilökohtaista apua. Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä, jolle Lahden vammaispalvelut ovat siirtyneet katsovat monien heistä kokeneen ihmeperantumisia.

Useille jäsenistämme on tullut henkilökohtaisen avun jatkohakemuksiin kielteinen päätös. Joukossa on nuoresta asti reumaa ja muita pitkäaikaissairauksia sairastavia, näkövammaisia, jopa kuuleman mukaan yksi sokeakin. Syyksi ei suoraan ole laitettu ikää, vaikka mainitaan, että vamma johtuu kin ikääntymisestä. Syiksi on

mainittu esim. tuotannolliset syyt, sellaisissa tapauksissa joissa henkilö itse toimii henkilökohtaisen avun työnantajana.

Ritva Korhonen luovuttaa yli 500 nimeä sisältävän adressin vammaispalveluiden parantamisen puolesta Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän perhe- ja sosiaalipalveluiden toimialajohtaja Mika Forsbergille.

Kriteerien muutos on useissa mainittu syy. Miten kriteerit voivat muuttua kun vammaispalvelulaki ei ole muuttunut? Monissa näistä

sopimuksista on ollut kysymys pienehköistä tuntimääristä jotka ovat kodin lisäksi tarkoitettu yhteiskunnalliseen toimintaan ja harrastuksiin. Nyt aktiivisesti kerhoihin ja muihin harrastuksiin osallistuneet tai yhdistys- ja jopa luottamustehtävissä toimineet joutuvat jäämään avustajan puuttuessa kotiin.

Aikaisemminhan jo kilpailutettiin ostopalveluna olevien avustajasopimukset. Voittaja oli halvin vaihtoehto. Epäilemme ettei sillä hinnalla palvelua pystytä pitkään toimittamaan. Tämän takia monilla on edessä avustajan vaihtuminen, mikä sekä on monen kohdalla traumaattinen kokemus. Ottakaa tässäkin asiassa yhteyttä liittojen lakimiehiin tai vammais- ja potilasyhdistysten aktiiveihin. Jos tällä toiminnalla haetaan säästöjä, niitä tuskin

syntyy. Sairaalapäivät tulevat lisääntymään avun puutteen takia, toimeentulotuen tarve lisääntyy, niin vammaisten kuin työttömäksi jäävien avustajienkin kohdalla.

Keräsimme yli 500 nimeä adressiin näitä muutoksia vastaan, sillä näissä ei toteudu vammaispalvelulain eikä YK:n vammaisten oikeuksien sopimuksen periaatteet. Luovutimme sen tammikuun loppupuolella Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän perhe- ja sosiaalipalveluiden toimialajohtaja johtaja Mika Forsbergille ja vammaispalveluiden tulosalueen päällikkö Pirkko Valtaselle. Meitä kyllä kuunneltiin, mutta nähtäväksi jää tapahtuuko mitään paranevista.

Ritva A. Korhonen

Maineikas menneisyys – voimaannuttava tulevaisuus

**Liittovaltuusto-
viikonloppu kokosi
Tapaturma- ja
sairausinvalidien
liiton väen yhteen
Vähäjärvelle 10.-11.3.
Seminaarissa tehtiin
juhluvuoden kunniaksi
katsaus menneeseen
tulevaisuuttakaan
unohtamatta.**

Historiaa

Liittovaltuuston puheenjohtaja **Pauli Toikka** oli tehnyt merkittävän työn kartoittaessaan liiton historiaa alkumetreiltä aina tähän päivään asti. Lainaan seuraavassa otteita Pauli Toikan historiikki lyhennelmästä.

Kuulimme, että työväenliikkeen arvot omaksuneet invalidit kutsuttiin 28.11.1948 Tapaturmainvalidien liiton ensimmäiseen edustajakokoukseen Säätytalolle. Tavoitteena oli siviiliinvalidien huoltotason kohottaminen suunnilleen sotainvalidien tasolle.

Järjestön päätehtävänä oli auttaa jäsenenä olevia perheitä toimeentulo-ongelmisissa. Myöhemmin mielenosoituksista ja päättäjille toimitetuista joukkoadresseista tuli näkyvin väline taistelussa vammaisten oikeuksista.

Liiton jäsenille merkittävä, talkootöillä rakennettu lomakoti aloitti toimintansa 1.1.1970. Liiton paikallisosastoja oli 70-luvulla 19 ja 80-luvulla suurimmillaan 21, jäsenmäärä lähenteli tuolloin neljää tuhatta. Edunvalvonta oli liiton päätehtävä jo alun perin vain painopistemutoksia on tehty, sote-palvelujen jatkuva valvonta on edelleen tärkeä osa liiton toimintaa.

Liittovaltuuston puheenjohtaja Pauli Toikka esitteli 70-vuotiaan liiton historiaa.

Muisteluja

Toisen puhujan ollessa esytynyt saapumaan paikalle, toteutimme seuraavan osion yhdessä, muistelemalla koettuja asioita. Seminaarin osallistujat kertoivat itselle tärkeitä asioita, jotka olivat jääneet mieleen vuosien varrelta liittyen yhdistysten tai liiton toimintaan.

Kuulimme tarinoita siitä, miten joku oli ollut Vähäjärven tontilla jo ennen kuin lomakodista oli tietoaakaan, joku muisteli olleensa palkkaamassa Västilän Tarjaa töihin. Oli voimaannuttavia kokemuksia mielenosoituksista ja mukavia muistoja siitä miten lomakoti ja siellä oleva porukka oli tuntunut jo ensi kokemuksesta omalta.

Liiton ajamat asiat on koettu hyvin tärkeinä vuosien varrella ja toki vielä tänäkin päivänä. Kiitos vielä kaikille, jotka rohkeasti osallistuitte keskusteluun ja kannoitte kortenne kekkoon ilta-päivän onnistumiseksi.

Katse tulevaan

Liiton puheenjohtaja **Antti Holopainen** piti kiinnostavan esityksen otsikolla **Maineikas menneisyys - voimaannuttava tulevaisuus**. Antti Holopainen totesi, että liittomme merkitys suomalaisen vammais- ja sosiaalipolitiikan rakentamisessa ei ole ollut lainkaan vähäinen.

Tulevaisuuden suhteen voi todeta, että sosiaalipolitiikan edunvalvontaverkostot ovat vahvistuneet, mutta jäsenistön ikääntymisen myötä itse järjestön voimavarat ovat ehtymään päin. Onneksi joukkovoimallikehdintää on kuitenkin havaittavissa ja esim. YK:n vammais-

Antti Holopainen katsoi liiton tulevaisuuteen.

sopimuksen ratifiointi tarjoaa uusia mahdollisuuksia viedä eteenpäin edistyksellistä vammaislainsäädäntöä.

Mielenkiintoinen uudentyyppinen ajatus on voisiko heräävä osuustoimintaliike liittoutua vammaisjärjestöjen kanssa näyttämällä tietä parempien vammaispalvelujen kehittämisessä, kilpailtaisiinkin laadulla eikä hinnalla.

Miten saamme Tsil:stä veto-voimaisen, vammaisten ihmisten paremman tulevaisuuden tekijän?

- painopiste entistä vahvemmin paikalliseen ja alueelliseen työhön.
- Liiton yhä vahvempi näkyminen mediassa
- paikallisesti tilaa uusille aktiivisille
- verkostoituminen muiden järjestöjen kanssa paikallisesti

Ajatuksia paikallistason toiminnan vahvistamiseksi liiton tuella

- tavoitteeksi aktiivisempi oma ja ulospäin suuntautuva toiminta
- sosiaalineuvontaa
- Vähäjärven tapaamisiin osallistuminen
- tavoitteeksi vähintään yksi julkinen tempaus vuodessa
- jos yhdistys lakkautusuhan alla, löytykö lähialueelta toimijoita joiden apuun voisi turvata
- löytyisikö uusia paikkakuntia, jonne voisi perustaa yhdistyksiä

Vähäjärven mahdollisuuksia kehittyä vammaisten vetovoimaiseksi valtakunnalliseksi voimaannuttamiskeskukseksi

- kiireelliset korjaustehtävät välttämättömiä
- muita korjaustoimenpiteitä esteettömyystason nostamiseksi
- ilmeuudistus jatkuu, esim. huoneiden uusimista talkootyöllä

lon avulla, sehän tuntuikin varsin jännältä. Perinteisen makkaranpaiston ohella lauloimme yhteislauluja, mutta karaoken keinoin. Lopulta oli aika vetäytyä yöpuulle ja valmistautua liiton vuoden tärkeimpään kokoukseen.

Liittovaltuuston kokous

Pauli Toikan johtamaan liittovaltuuston kokoukseen osallistui puheenjohtajisto mukaan luettuna 12 liittovaltuuston jäsentä ja noin saman verran seuraajia.

Kokouksessa käsiteltiin sille kuuluvat merkittävät asiat kuten toimintakertomus, tilinpäätös, toimintasuunnitelma ja talousarvio. Keravan ja Tampereen yhdistykset olivat lähettäneet aloitteet kokouksen käsiteltäväksi. Kokouksessa päätettiin, että Uusi Invalidi-lehden nimi pysyy ennallaan.

Liittovaltuusto antoi myös kannanoton, joka löytyy tämän lehden kannesta. Kokouksen tunnelma oli positiivinen ja tulevaisuuteen katsova. Liiton maineikas menneisyys saakoon jatkoa voimaannuttavasta tulevaisuudesta.

Sari Laiho

Illanvietossa rentoutettiin lihaksia piikkipallon avulla. Pirkko ja Reino Rantala Valkeakoskelta. Kuva: Terttu Elomaa

Tiivistelmä Tapaturma- ja sairausinvalidien liiton toimintasuunnitelmasta vuodelle 2018

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto on voittoa tavoittelematon yleishyödyllinen yhdistys, jonka tehtävänä on jo 70 vuoden ajan ollut monivammaisten ja pitkäaikaissairaiden oikeuksien puolustaminen, edunvalvonta ja sosiaalilainsäädännön kehittäminen. Kuluva vuosi on liiton 70-juhlavuosi ja tämän tulisi näkyä liiton toiminnassa läpi vuoden.

Toimimme YK:n vammaisten oikeuksia koskevan yleis-sopimuksen ja Suomen perustuslain yhdenvertaisuus- ja perusoikeusperiaatteiden toteuttamiseksi. Tärkeä tehtävämme on vahvistaa vammaisten tietoisuutta oikeuksistaan ja tukea heidän oma-toimista selviytymistään. Liiton keskeisiä tavoitteita ovat vammais- ja muiden yhteiskunnallisten palvelujen ja tukien saatavuuden parantaminen, palvelujen kehittäminen ja niiden leikkausten torjuminen, sosiaali- ja terveyspalvelujen maksuttomuus sekä kansalaisten perusturvan vahvistaminen.

Keskeisimpiä toimintalueita ovat edunvalvontatyö ja siihen liittyvä tiedottaminen, koulutus ja neuvonta sekä paikallisyhdistysten toiminnan tukeminen. Edunvalvontatyötä tukee yhteistyö eri yhteistyötahojen kuten Vammaisfoorumin kanssa, tämän yhteistyön merkitys korostuu entisestään nyt kun liiton toiminnanjohtaja on Vammaisfoorumin hallituksen puheenjohtaja.

Oleellinen osa toimintaa on myös tarjota monivammaisille ja pitkäaikaissairaille mahdollisuus vertaistukeen, yhteisöllisyyden kokemiseen, virkistykseen ja lomailuun.

Liiton keskeisiä vaatimuksia

Vammaispalvelulakien ja muun lainsäädännön kehittäminen vammaisten oikeudet ja yhdenvertaisuus kuntia velvoittavina, YKn vammaisten sopimus huomioitava käytännössä.

Sosiaali- ja terveydenhoitolainsäädännön soveltamiskäytäntöjen valvonta ja rikkomusten sanktiointi.

Valtion vastuunotto sosiaali- ja terveyspalvelujen riittävästä taloudellisista ja ammattihenkilöresursseista.

Terveyskeskusmaksujen poistaminen, muiden terveydenhoito- ja sosiaalipalvelujen asiakasmaksujen alentaminen ja *terveydenhuollon maksukattojen yhdistäminen* enintään 300 euron vuotuisiksi maksukatoksi.

Eläkkeiden, toimeentulotu-

en ja muun perusturvan tason korottaminen vähintään 1 000 euroon kuukaudessa verottomana ja niiden reaaliarvon säilymisen turvaava indeksisidonnaisuus.

Kelan tukien tason korottaminen ja niiden myöntämisedellytysten selkeyttäminen ja kohtuullistaminen.

Sotessa huomioitava vammaiset, pitkäaikaissairaat, ikääntyneet ja syrjäseudulla asuvat.

Vammaisten ja ikäihmisten *palvelutarpeen kartoitus*, hoito- ja palvelusuunnitelmiensa laatiminen sekä tarpeellisten palvelujen saatavuus.

Riittävät kunnalliset *koti- ym. palvelut*, tarpeen mukaiset, valvotut ja laadukkaat *palveluasumismahdollisuudet ja laitospaikat* sekä mahdollisuuksien turvaaminen myös sosiaaliseen kanssakäymiseen.

Ennaltaehkäisevä terveydenhuolto mm. vammaisten ja ikäihmisten säännöllisin, maksuttomin terveystarkastuksin sekä *kuntoutusmahdollisuudet* myös ikääntyneille vammaisille.

Sari Laiho

Lehden nimikilpailun palkintoarvonta suoritettu

Uusi Invalidi -lehden nimikilpailuun osallistuneiden kesken on arvottu S-Ryhmän 50 euron lahjakortti. Kortin voitti Anni-ta Järvinen Porista. Onneksi olkoon!

Lehden nimikilpailuun tuli yhdeksän nimiehdotusta, joista yhtä lehtityöryhmä esitti lehden uudeksi nimeksi. Liittovaltuusto päätti, että lehden nimi on jatkossakin Uusi Invalidi.

Epäreilu peli vai sosiaalinen hyvinvointi?

Helsingin seudun sairaus- ja tapaturmainvalidit ry osallistuu Suomen sosiaalifoorumin seminaariin 21.-22.4.2018 Arbiksella, Dagmarinkatu 3, Helsinki. Tarkemmat aikataulut varmistuvat myöhemmin.

Tapahtuman viides teema koskee asunnottomuutta, köyhyyttä, osattomuutta, sosiaalisia oikeuksia sekä hyvinvointivaltion tulevaisuutta. Pitkäaikaissairaana, vanhuksena, vammaisena tai vammautuneena arki voi olla joka päivä taistelua elämästä.

Alustajina vammaisten asumispalveluja tarjoava Kepakoti, toimitusjohtaja **Jussi Virtanen**, Tapaturma- ja sairausinvalidien liiton toiminnanjohtaja **Sari Laiho**, kokemusasiantuntija **Ida Kettunen** sekä **Juha Peltomaa**, joka myös esittää musiikkia.

Samalla juhlistamme Tapaturma- ja sairausinvalidien liiton 70. juhlavuotta.

SOLARIS
LOMAT

Haettavissa vuoden 2018 MONIVAMMAISTEN HYVINVOINTILOMIA

Solaris-lomat järjestää Sosiaali- ja terveysministeriön (STEA) tuella Veikkauksen tuotoista tuettuja 5 vuorokauden hyvinvointilomia monivammaisille aikuisille. Tuettu loma voidaan myöntää korkeintaan joka toinen vuosi.

Lomilla on täysihoito, majoitus kahden hengen huoneissa ja tarjolla on liikunta-, harrastus- ym. virkistystoimintaa. Loman omavastuuosuus on **60 euroa**.

Vielä haettavissa olevat lomajaksot vuodelle 2018 järjestetään heinäkuussa Vähäjärven lomakodissa Hämeenlinnan Hauholla ja syyskuussa Kylpylähotelli Peurungassa Laukaassa Jyväskylän lähellä.

Vähäjärven lomakoti

Lomajakso: 16.-21.7. (haku 13.4. mennessä)

Kylpylähotelli Peurunka

Lomajakso: 3.-8.9. (haku 31.5. mennessä)

Lomia haetaan Solaris-lomien lomakkeilla, joita saa liiton toimistosta. Lomaa voi hakea myös sähköisesti Solaris-lomien internetsivujen kautta www.solaris-lomat.fi.

Loman myöntämiseen vaikuttavat pienituloisuus ja muut taloudelliset seikat sekä sosiaaliset ja terveydelliset perusteet (mm. perhetilanne, omaisen hoitaminen, työttömyys, yksinäisyys, vammat sekä psyykkiset ja fyysiset sairaudet).

Täytä lomake huolellisesti, kiinnitä erityistä huomiota perusteluosan täyttämiseen. Lomapäätökset tehdään hakemusten perusteella.

Myöhässä tulleita tai puutteellisesti täytettyjä hakemuksia ei voida käsitellä.

Solaris-lomat lähettää lomalle valituille kirjeen ja laskun omavastuuosuudesta (60 e) noin kuukausi ennen lomajakson alkua.

Hakulomakkeita ja lisätieto: Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto p. (09) 3960 5680, tsil@tsil.fi, www.tsil.fi/lomakoti ja Kylpylähotelli Peurunka: Puh. 020 751 6767, paivi.matilainen@peurunka.fi, www.peurunka.fi sekä www.solaris-lomat.fi.

Hakulomakkeet palautetaan hyvissä ajoin:

Tsil ry, PL 30, 00030 IIRIS tai Solaris-lomat ry, Kauppakaarre 1, 00700 Helsinki

Kutsumme vammaisjärjestöjen jäseniä
Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry:n (TSIL)
alueelliseen

70-vuotisjuhlaseminaariin

Valkeakoski-opiston luentosaliin 10.4.2018 klo 12.00
Kauppilankatu 2 Valkeakoski

Ohjelmassa

- Valkeakosken vammaisneuvoston tervehdys, puheenjohtaja **Aila Seppälä**
- TSIL ry:n puheenjohtaja, emeritus ylilääkäri **Antti Holopainen**; katsaus liiton alkuvaiheisiin ja toimintaan
- TSIL ry:n toiminnanjohtaja, Vammaisfoorumin puheenjohtaja **Sari Laiho**; liitto tänään; toiminta, tavoitteet ja tulokset
- esiintyy Valkeakosken musiikkiopiston rehtori **Sanna Saari** ja lapset
- kahvitarjoilu

Kaikille avoin tilaisuus, vapaa pääsy.

Ennakkoilmoittautuminen välttämätön tarjoilun järjestämiseksi
Reino Rantala puh. 0400 620725,
reino.p.rantala@gmail.com tai
Vesa Ruskeeniemi puh. 040 5844631,
vesa.ruskeeniemi@suomi24.fi

Tervetuloa!

Turun yhdistys juhluvuodesta seuraavaan

Kun Turun yhdistys piti vuosikokousta 24.2.2018, oli takana sen oma juhluvuosi 2017 juhlineen ja tapahtumineen. Kun siirryttiin kuluvalle vuodelle, on menossa liiton 70. juhluvuosi.

Yhdistyksen vuosikokouksessa oli liiton edustajana **Sari Laiho**, joka loi katsauksen liiton toiminnan erityispiirteisiin poikkeuksena muista vammais- ja potilaisjärjestöistä. TSIL on aina alkuvuosista asti ollut leimallisesti edunvalvonta- ja neuvontajärjestö sen ohella, mitä se järjestää sosiaalista loma- ja muuta virkistystoimintaa. Nämä ovat edelleen niin liiton kuin yhdistysten toiminnassa vahvasti esillä.

Toimintakertomuksen yhteydessä nousi vahvasti esille yhdistyksen kulunut 70-vuotisjuhluvuosi, olihan yhdistys aikanaan perustamassa myös liittoa. Yhdistys on ollut myös muissa yhteistoiminnan tavoissa aloitteen tekijä. Olemme olleet perustamassa Turun vammaisjärjestöjen verkostoa TVJ:ta, ja samoin olemme olleet alun perin mukana kun perustettiin Demokraattista Sivistys-

liittoa.

Yhdistyksen juhlassa oli esillä vuosikymmenten ajalta koottu erä toiminnasta kertovia dokumentteja, lehtiartikkeleja ja valokuvia. Juhlapuheen piti liiton puheenjohtaja **Antti Holopainen** ja TVJ:n tervehdys kuultiin juhlassa puheenjohtaja **Paula Kukkosen** esittämänä. Lisäksi lukuisat yhteistyötahot ja naapuriyhdistykset muistivat järjestöämme onnittelevin ja lahjojen. Juhlassa luovutettiin myös hopeisia ansiomerkkejä 2 ja pronssisia 8. Yhdistyksen kunnia-puheenjohtajaksi kutsuttiin **Jorma Eloranta**, takavuosien liiton puheenjohtaja ja Turun yhdistyksen toiminnanjohtaja. Juhlassa kuultiin puheiden ja tervehdysten lisäksi lauluduo Suuntaviivan esittämänä musiikkia.

Vuosikokouksessa todettiin yhdistyksen juhluvuoden onnistuneen hyvin. Ny olemme siirtyneet liiton juhluvuoteen joka antaa omat haasteensa. Sen merkeissä on tuloissa juhlaristeily Maarianhaminaan. Ajankohtaista tietoa niin sote- ja vammaispolitiikan alalta kertovat **Kaija**

Kiessling ja **Sari Laiho, Päivi Uusitalo** avaa sosiaaliturvan kiemuroita.

Yhdistys jättevöittää tarkemmin sosiaalineuvonnan toimintaa ja kiinnittää huomiota uusien jäsenten hankintaan. Valinnoissa samat jäsenet jatkavat alkaneenkin toimikauden. Uutena yhteistyön tapana on nyt kutsuttu Porin ja Rauman yhdistyksiä mukaan juhluvuoden piknik-risteilylle, josta edellä. Viime vuoden yhteistyön kumppani on ollut jäsenten leppoistamisen viikolla Vähäjärvellä kahteenkin kertaan Helsingin yhdistys. Näin pyrimme vahvistamaan myös yhteistyöverkostoa.

Vuoden 2018 aikana kiinnitetään huomiota paitsi jäsenhankintaan ja neuvontatyöhön, myös ulospäin näkyvään toimintaan ja siitä tiedottamiseen, joissa kummassakin on kehittämisen varaa. Sen merkeissä myös liiton juhluvuotta tuodaan esille erilaisissa tapahtumissa.

Kaija Kiessling

Porin sairaus- ja tapaturmainvalidit tutulla linjalla, mutta uudistuen

Porin yhdistyksen vuosikokouksaan kipakasta pakasesta piittaamatta paikalle saapui kiitettävästi jäseniä yhteisten päätösten äärelle. Saatiin selvitystä menneestä ja suunnitelmaa tulevaan. Toimintaa on ollut kiitettävästi, mutta aina voi tilannetta parantaa. 55 vuotta täyttävän yhdistyksen näkyvyyden ja tunnettavuuden lisäämiseksi tarvitaan edelleen toimia. On mentävä ihmisten pariin. Pelkkä nettinäkyvyys ei riitä.

Työ edunvalvonnan saralla ei ole vähentynyt, sen poistumisesta puhumattakaan. Päinvastoin. Hallituksen kansaa kurjistavat toimet ja paikallisesti mm. Porin oma erikoisuus vammaiskuljetuspalvelussa vammaisten "rokottamisessa" vaativat kokoaikaista seurantaa ja puuttumista epäkohtiin. Edunvalvonnan merkitys on kasvanut entistä suuremmaksi. Tätä työtä jatketaan.

Emme unohda mielen virkistystäkään, joka on hyvinvointia parhaimmillaan. Retket, kerhotapaamiset ja koontumiset mm. Nuorisotalolla ja kesäpaikka Kuntoharjulla tarjoavat rentoa yhdessäoloa, mutta myös asiapitoista ajateltavaa.

Liiton terveiset porilaisil-

le toi liiton varapuheenjohtaja **Kaija Kiessling**. Hän välitti samalla "kutsu"terveiset Turun yhdistykseltä yhteistyön saamiseksi konkreettiselle tasolle.

Kiessling kertasi niitä monia hallituksen toimia, jotka hetki entistä enemmän kurjistavat lapsiperheiden, eläkeläisten ja pienituloisten toimeentuloa.

-Hallituksen päätökset käyvät meidän kukkarollamme. Pörssiyhtiöiden osakkeille jaetaan rahaa, rahaa josta ei Suomeen makseta veroja, jotka auttaisivat oman maan palvelujen kehittämistä. On tehty suuren rahan politiikkaa.

Eriarvoisuus on kasvanut enemmän kuin aikoihin. Hallitusohjelma sisältää vain leikkauksia, ja se onkin näkyvä kansalaisten liikehdintänä, joukkovoimana.

- Meidän on tulevia vaaleja ajatellen mietittävä minikäläisen hallituksen ja millaisia päätöksentekijöitä tarvitsemme. Nyt oikeistolainen puhuri menee kovaa vauhtia maassamme.

- Tämä hallitus on tehnyt pohjanoteerauksen. Me olemme vain turha kuluerä.

Sotesta on puhuttu palvelujen parantajana. Kolmen miljardin säästötavoite. Mitä se toteutetaan? Uskoo-

ko joku, että yksityiset firmat luopuvat voitoistaan, jotta kansalaisten maksut vähenisivät? Ei. Asiakasmaksut tulevat varmasti nousemaan. Ja mihin se johtaa: Entistä useampien toimeentulon heikkenemiseen.

- Meidän vähävaraisten, monisairaiden, niin nuorten kuin ikäihmisten on kamppailtava epäoikeudenmukaisuuksien torjumiseksi. Sisua ja voimia tarvitaan.

Valinnat

Yhdistyksen puheenjohtajana jatkaa **Sirkka Lindroos**. Hänen johdolla toteutetaan perinteistä ja tutuksi koettua toimintaa, mutta uusille "tuulille" annetaan tilaa. Hallituksen kokoonpanossa oli pientä muutosta. Valituiksi tulivat **Rauno Huhmarniemi, Pentti Ruohoniemi, Anna-Liisa Pakuri, Terttu Elomaa, Ei-**

la Martti ja **Lennart Laitinen** (varapj.), sekä varajäseniksi **Pirkko Sirpola, Eero Salminen** ja **Ari Lindroos**. Yhdistyksen virallisena kokouskutsu- ja ilmoituslehtenä on Uusi Invalidi sekä TSIL Pori kotisivut www.sivutie.netssä. Olemme myös Facebookissa.

Teksti ja kuva:
Terttu Elomaa

Kaija Kiesslingin ajankohtainen, selkeäsanainen ja asiapitoinen puhe sai jäsenistön kiitoksen. Keskustelua jatkettiin kahvin ja voileipätarjoilun lomassa.

Vähäjärven lomakodin uusi johtaja Kari Raatikainen.

Uudet tuulet puhaltavat Vähäjärvellä – Lomakodin johtaja Kari Raatikainen esittäytyy

Kari Raatikainen haluaa olla tekemässä ja suunnittelemassa kaikenlaista aktiviteettiä, mitä voidaan järjestää. – Tämä on työtä kuin lottovoitto, unelmatyöpaikka, kertoo Kari Raatikainen silmät innosta palaen.

Mistä tulet ja mitä olet tehnyt työksesi?

Tulen Hämeenlinnasta. Olen alun alkaen paljasjalkainen oululainen. Vuonna -96 muutin työn perässä Hämeenlinnaan, josta palasin takaisin pohjoiseen -99, kun menin auttamaan isovanhempia ja työpaikan perässä. 96-vuotias Isänissä asui omakotitalossa, eikä halunnut pois sieltä. Ajattelin, ettei tarvi koko kuormaa antaa isälle. Asuttiin Oulun ympäristössä, ja meillä oli mökki, jonka laitoin siellä kansa kuntoon. Lupasin vaimolle lähtiessämme, että tulaan takaisin, mutta 10 vuotta meni Oulun nurkilla. Sain anteeks vaimolta pitkäksi venähtäneen kierroksen Viuhannissa. Hotelli- ja ravintola-ala on mun ala ja siellä esimestehtävät ja matkailun alalla olin pohjoisessa.

Kerro vähän itsestäsi ja perheestäsi.

Perheeseen kuuluu Päivi-vaimo ja 17-vuotias Misu-kissa. Misu halusi meille Viuhannissa väkisin asumaan. Ikkunan takaa kattoi monta kertaa ja päätti muuttaa meille. Ilmeisesti jäi yksin ja on kulkenut mejän mukana siitä lähtien. Aluksi se oli 15 vuotta ihan hiljaa, ja nyt puhua pälättää koko ajan. Kuu- lin, että vanhat kissat saattaa alkaa tehdä niin. Muuten se on kyllä terve ja hyvinvoiva.

Harrastukseni liittyvät työhön ja matkailuun – ja ruoan laittamiseen. Hain aikaisemmin ideoita esimerkiksi ruokalistoihin matkoillani. Avotulella ruoan laittaminen on mun juttu.

Nuorempana matkustelin Nuorgamissa ja sitä perinnettä haluan jatkaa. Nyt tosin on Oulun likellä saarella mökki ja me siskon kanssa vastataan siitä. Pappa hankki sen 1953 ja nyt me ollaan kolmannessa polvessa saaren omistajia. Saareen pitää soutaa 200 metriä. Luontainen liikunta tulee siinä.

Miten löysit Vähäjärvelle ja miltä uusi työ nyt tuntuu?

Haku oli mollissa ja kun mä näin sen paikan, olin ihan että wow. Olen ajatellut, että kun olisi rahaa tehdä, tekisin tällaisen paikan. Kun voitaisi lotossa, voisi perustaa Vähäjärven kaltaisen lomakodin sellaisille, jotka voivat olla mahdollisimman omatoimisia, kuin pystyy olemaan. Saisi heille suunnitella onnellisia hetkiä.

Oulussa olin kaupungin-sairaalan geriatrisella osastolla 17-vuotiaana kolme vuotta epäpätevänä hoitajana ja kesätöissä Oulun Diakonialaitoksella. Sieltä se siten lähti, ihmisten kanssa halu tehdä työtä.

Suunnittelin ruokaohjelmaa Orivedellä Miinantuvan hoivakodille edellisellä työntantajallani ja siitä olen saanut sellaista tietoisuutta, että ruoan pitää olla tarvittaessa helposti syötävää ja syötettävää.

Täällä on niin pyyteetöntä asiakaskuntaa ja tullaan kädestä pitäen kiittämään. Se tuntuu niin uskomattoman ihanalta. Olen ollut tällä alal-

la 30 vuotta ja nyt sain tällaisen kokemuksen, tuntuu todella upealta.

Uudistuksia ja uutta markkinointia

Pääsiäisen lomapaketti on uudistettu ja sisältää monenlaista ohjelmaa.

Kiva, kun pääsin Facebookin ylläpitäjäksi. Facebookiin luon ajatuksia, joka aktivoivat ihmisiä kuvien kautta. Esimerkiksi kun eräs ryhmä kävi kahtena viikonloppuna, niin sain sieltä kivoja avanto-kuvia. Tarkastelin Facebookin kävijöitä: viikon panostuksella tavoitettiin 3000-4000 ihmistä.

Tällä hetkellä meidät tavoittaa sähköpostilla osoitteella: lomakoti@tsil.fi. Myöhemmin saan myös oman sähköpostitilin nimelläni.

Mitä vielä haluat sanoa?

Olemme parantaneet viihtyvyyttä. Lomakodissa on nyt raikas sisäilma hengittää: Kaikki ilmanvaihtokanavat on harjattu putipuhtaaksi ja uusittu lämmön talteenottoa poistoilmasta, sekä nyt hiljaiseen aikaan olemme maalailleet ja uusineet lomakodin ilmettä järjestelemällä paikkoja vähän uudelleen.

Nykykaistetaan ja uusitaan tiloja vähitellen niin saamme viihtyvyyttä lisää. Pienellä panostuksella saadaan käyttäjämukavuutta luotua, kuten uusimalla patjoja, tyynyjä ja petivaatteita.

Meillä on mukava, samanhenkinen työporukka.

Lämpimästi tervetuloa Vähäjärvelle!

Karia haastatteli **Sari Lehikoinen**

TERVETULOA VÄHÄJÄRVEN LOMAKOTIIN

Äitienpäivän juhlalounas 13.5.

klo 12-15, buffet aikuiset 28 euroa, alle 12-v 18 euroa, alle 4-v veloituksetta vanhempien mukana. Varaa hyvissä ajoin pöytä parhaalta paikalta.

Kulttuuripäivät 9.-10.6.2018

kahden päivän paketti 70 e (sis. täysihoito) ja 25 euroa yhdeltä päivältä (sis. kahvit ja lounas)

Juhannus 22.-24.6.2018, 3 vrk

jäsenet 220 e, lisävuorokaudet 55 e

ei jäsenet 250 e, lisävuorokaudet 75 e

Lisätiedot ja varaukset: P. (03) 6543 124 lomakoti@tsil.fi

Vähäjärven lomakoti Muntsilantie 19 14680 Alvettula, Hauho

facebook.com/vahajarven-lomakoti/
www.tsil.fi: Vähäjärven lomakoti

Vuoden 2017 kulttuuripäivillä esiintyivät mm. Terttu Elomaa ja Elise Seittonen.

Juhlavuoden kulttuuripäivät kesäkuussa

Kesäkuun toisena viikonloppuna, 9.-10.6. vietetään liiton juhlavuoden kulttuuripäiviä Vähäjärven lomakodissa.

Juhlavuoden kunniaksi teemme yhdessä kulttuuripäivät, joissa toivotaan olevan paljon yhdistysten itse tuottamaa ohjelmaa ja kädentöitä.

Ohjelmanumerot tarvitsevat myös yleisöä, joten yhdistysten kannattaakin nyt jo hyvissä ajoin ruveta suunnittelemaan osallistumistaan kulttuuripäiville.

Ettehan unohda yhdistysten välistä boccia-kilpailua.

Tulkaa haastamaan viime vuonna voittanut Nokian yhdistys.

Hinnat: 70 euroa kahden päivän paketti (sis. täysihoito) ja 25 euroa yhdeltä päivältä (kahdet kahvit ja lounas).

Ilmoittautumiset, ohjelmaesitysten ennakkotiedot ja näyttelypaikkavaraukset Vähäjärven lomakotiin p. (03) 6543 124 tai liiton toimistoon p. (09) 3960 5680, tsil@tsil.fi.

Kulttuuripäivillä tavataan – tervetuloa!

VR:n palvelut vammaisille matkustajille

VR järjestää erilaisia palveluita vammaisille matkustajilleen, koska kaikkien on pystyttävä käyttämään junaliikennettä. Uutena palveluna on ramppipalvelu, jonka läpiviemisessä **Lahden seudun sairaus- ja tapaturmainvalidit** olivat vahvasti mukana. Lahdessa järjestetyssä **Konnarit takaisin** -mielenosoituksessa oli mukana paikallisyhdistysten lisäksi myös Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto.

Esteettömät junavuorot kattavat lähes koko rataverkon. Esteettömiksi junavuoroiksi lasketaan junavuorot, joissa pyörätuolilla liikkuville asiakkaille on tarjolla pyörätuolipaikka. Kaikista VR:n liikennöimistä kaukoliikenteen junavuoroista noin 90 % ajetaan esteettömällä junakalustolla. Lahti-Kouvola ja Lahti-Kotka yhteysvälin junat ajetaan junilla, joissa ei ole pyörätuolipaikkoja. Tällä hetkellä VR:n tarjoamista kaukoliikennekalustosta 98 % on esteetöntä. Kaikissa Pendolino- ja InterCity-junissa sekä kiskobusseissa ja kaksikerrosmakuuvaunuissa on tarjolla pyörätuolipaikat.

Maksuton vammaispalvelunumero ma-su klo 5-22, p. 0800 166 888. Numerosta voi tilata avustamispalveluita asemilla tai ramppipalvelua lähiliikenteen R- ja Z-junissa.

Avustamispalvelu asemalla

Perustuu EU:n rautatievastuuasetukseen EY N:o 1371/2007.

Palvelua on oikeutettu käyttämään kuka tahansa heikosti liikkuva.

Palvelu on tarjolla 37 kauko- ja lähijuna-asemalla.

Palveluun sisältyy avustaminen aseman kohtauspaikalta junaan ja/tai junasta kohtauspaikalle.

Palvelu on tilattava 48 tuntia, jatkossa 36 tuntia ennen matkaa.

Lähiliikenteen ramppipalvelu

Tarjolla lisäpalveluna kaikkiin Sm4-junilla liikennöitäviin R- ja Z-junavuoroihin Helsingin ja Lahden sekä Helsingin ja Tampereen välillä.

Henkilökunta varataan maksuttoman vammaispalvelunumeron p. 0800 166 888 tai sähköpostin ramppipalvelu@vr.fi kautta.

Palveluun sisältyy rampin laittaminen laiturille ja avustaminen junaan sekä junasta

poistumisen avustaminen.

Palvelun toteuttaa joko junan kuljettaja tai kiertävä konduktööri.

Varauksen voi tehdä aikaisintaan 36 tuntia ja viimeistään 2 tuntia ennen matkaa.

Palvelu näkyy keltaisena symbolina VR Lähijunat -sovelluksessa, että lähiliikenteen pdf-aikatauluissa.

Ravintolapalvelut pyörätuolipaikalle

Konduktööri tai junatarjoili-

ja palvelee pyörätuolilla liikuvan asiakkaan omalle paikalleen kaikissa junissa, joissa on ravintolavaunu.

Pyörätuolipaikalle myös anniskelu-oikeus syyskuusta 2014 lähtien.

Pendolinon ravintolavaunuun on mahdollisuus siirtyä pyörätuolilla esteettömästi.

Maksuton saattajalippu

Tarjolla pyörätuolilla liikkuvan henkilön tai näkövammaisen henkilön avustajalle.

Lippu on mahdollista ostaa myös verkkokaupasta.

Lähiliikenteessä ei tarvitse ostaa avustajalle erillistä saattajalippua vaan näkövammaiskortti tai pyörätuoli riittää.

(Lähteenä käytetty VR:n palvelukonseptivastaava Pia-Mari Sotavallalta saatua materiaalia)

Sari Laiho

Porin Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry Toimintakalenteri keväälle 2018

Tiistaikerho klo 10.30-13.30

Nuorisotalo huone 3, Isolinnank. 12, Pori: 3.4. ja 17.4.

Kuntoharju klo 12 Kellahdenrantatie 478

15.5. (äitienväpäivä) ja 29.5. (linja-auto Nuorisotalon parkkipaikalta klo 11)

Harrastekerho klo 11-14

Nuorisotalo huone 4: 9.4., 16.4., 23.4., 30.4., 7.5., 14.5., 21.5. ja 28.5.

Hallitus klo 14-16 Nuorisotalo, huone 3

23.4. ja 28.5.

Vammaiskulttuuripäivät 9.-10.6. Vähäjärvellä

Mahdollisista muutoksista ilmoitamme kerhoissa / www.sivutie.net / facebook

Valkeakosken Ammattitauti- ja Sairausinvalidit ry:n toimintakalenteri kevät 2018

Kerho kokoontuu joka keskiviikko klo 10.00 "Putkassa", Valtakatu 20. Kokouksista, retkistä ym. ilmoitetaan kerhossa ja paikallislehdessä.

Liiton alueellinen **70-vuotisjuhlaseminaari 10.4. klo 12.00** Valkeakoski-opiston luentosalissa, os. Kauppilankatu 2.

Kapinaretki 14.4. Kuljemme punaisten ja pakolaiskolonnan jäljissä Hauholla linja-autolla kiertäen. Oppaana Jouni Lehtonen. Kesto n. 7 tuntia. Hinta 60-70 € osanottajamäärästä riippuen. Keittolounas ja iltapäiväkahvit sisältyvät hintaan. Lähtö Vähäjärven lomakodilta klo 9.30.

Tampereen Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry:n kevään 2018 muistio

Toimisto on avoinna parillisina keskiviikkoina kello 12-14, Näsilinnankatu 22 A 37, 6. krs. Puh. (03) 214 2678, sähköposti: tsil.tampere@gmail.com.

Kevätkauden **kerhot** torstaisin klo 11.00 Domuksella, Pelervonkatu 9, Vammaisjärjestöjen tiloissa.

10.4. Valkeakoskelle liiton 70-vuotisseminaariin.
10.5. Kevätretki. Kotiseutukierros Lempäälään ja Vesilahdelle.
9.6. Vammaiskulttuuripäiville Vähäjärven lomakotiin.

Kysy retkistä Irmeliltä 050 589 4644.

Aurinkoisia päiviä kaikille!

Jyväskylän Seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry:n Toimintakalenteri kevät 2018

Kerhot keskiviikkoisin klo 11.00:

11.4., 9.5. ja 12.6., jolloin kevätkauden päättäjäiset Saiholalla.

4.4. Kukkasidontaa klo 11.00

Toukokuussa piknik-retki, aika ilmoitetaan myöhemmin.

9.-10.6. Kulttuuripäivät Vähäjärvellä

Muut kerhot, matkat ja tapahtumat sovitaan erikseen.

Kaikki kerhotoiminta on Saihokeskuksessa, Saihokatu 4. Kerhot ja opintotilaisuudet järjestetään yhteistyössä DSL:n opintokeskuksen kanssa

Rauman Seudun Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry:n toimintaa keväällä 2018

Seitsemänkymppin kerho kokoontuu toimistolla lauantaisin klo 10 -12, Vanhankirkonkatu 17. Poikkeaa asioilla tai muuten vaan. Kilistellään 70-vuotiaan yhdistyksemme ja samanikäisen liittomme onneksi kahvikupposia. Tänäkin vuonna otamme uusia jäseniä mukaan toimintaan.

Yhdistyksemme ja liittomme on ehtinyt kypsään **70 vuoden ikään** - ja nyt **juhliitaan** Rauma-salin aulakahviossa, Satamakatu 26, oman porukan ja kutsuvieraitten kanssa **lauantaina 7.4.2018 klo 14** alkaen. Ilmoittautuminen Reino Leinolle, puh. 050 336 9124 tai Rauno Gladille 0500 127 177.

Juhlan ohjelma:

-13.45 onnittelujen vastaanotto. Musiikista vastaa pelimanniyhtye Juuri & Juuri ja junioritangomestari Ilmari Kuusisto.

-Liittohallituksen pj. Antti Holopainen hämmentää SOTE-soppaa sekä on mukana palkitsemassa yhdistyksen ansiointuneita henkilöitä.

-Yhtye ja Ilmari jatkaa. Vapaata seurustelua ja kahvitarjoilua.

-16.15 siirrytään Rauma-salin puolelle kuuntelemaan Juuri & Juuren noin tunnin mittaista konserttia. Se on julkinen konsertti, ja juhlan osallistujille ilmainen.

Yhdistyksemme jäsenet: tuokaa 1-2 jälkikasvun edustajaa tai ystävääne mukanaan.

Juhlinnassa mukana **Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry ja DSL opintokeskus.**

Turun Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry:n kevään 2018 toimintaa

Toimisto: Yliopistonkatu 11 a E 79, Turku
Puh. (02) 232 8526

Sähköposti: tur.tsi@pp.inet.fi

Päivystys toimistolla maanantaisin klo 10-14

Huom. Ei päivystystä 30.4.2018

Sosiaalineuvonta: Yhteydenotot toimistoon ma klo 10-14

Askartelukerho kokoontuu torstaisin toimistolla.

Huhtikuu

Turun, Porin ja Rauman yhdistyksien **yhdistetty piknik-risteily/seminaari** keskiviikkona 18.4.2018 Viking Amorella/Grace. Mukana liiton toiminnanjohtaja Sari Laiho, yhteistyössä DSL ja Tsil ry. Kokoontuminen satamassa viimeistään klo 8.00

Toukokuu

Sokkotreffitmatka kotiseutumatkailun merkeissä keskiviikkona 16.5. 2018. Linja-auto lähtee Tuomiokirkkopuistosta klo 13.00 ja paluu on noin klo 18. Hinta 10 euroa. Ilmoittautumiset toimistoon viimeistään 7.5. 50 ensimmäistä mahtuu mukaan.

Vuoden 2018 tuetut lomat ovat haettavissa. Hakulomakkeita saatavana yhdistyksen toimistolta tai netistä (Solaris-Lomat). Vähäjärvellä 16.-21.7. 2018 pidettävän loman hakuaika päättyy 13.4. ja Peurungassa 3.-8.9. 2018 pidettävän loman hakuaika päättyy 31.5.

Tervetuloa mukaan toimintaan!

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry:n jäsenyhdistyksiä

Helsingin Seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

Toimisto: Kulmavuorenkatu 5
00500 Helsinki

(09) 713 991

hssti@kolumbus.fi

Avoimma tiistaisin klo 12-15.

Pj. Jussi Lilja

jussi.lilja@iki.fi

Leikosaarentie 27 C 53

00990 Helsinki

0400 722 706

Hämeenlinnan Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

siht. Pasi Ranki

Erottajankatu 33 as. 6

13130 Hämeenlinna

050 5722 627

pasiranki@jippii.fi

Jyväskylän Seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

Tsto: Saihokatu 4

40630 Jyväskylä

Pj. Erkki Matikainen

040 5837991

erkki.matikainen@kotiportti.fi

Keravan Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

Pj. Pirkko Laaksonen

Seunalantie 15 E 63

04200 Kerava

040 7571604

Lahten Seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

Pj. Ritva Korhonen

Loviisankatu 14 B 20

15100 Lahti

044 2610028

ritva.a.korhonen@phnet.fi

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry

PL 30, 00030 IIRIS

(Käyntiosoite: Iiris-keskus, Marjaniementie 74, Itäkeskus, Helsinki)

Puh. (09) 3960 5680

Sähköposti: tsil@tsil.fi

Kotisivut: www.tsil.fi

Pankkiyhteys: Valkeakosken Op

IBAN-tilinumero: FI90 5494 0920 1019 48

BIC-koodi: OKOYFIHH

Lappeenrannan Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Pj. Anelma Tervo

Kimonkatu 17

53500 Lappeenranta

0400 878 579

Nokian Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Pj. Eero Salonen

Souranderintie 20 A 10

37100 Nokia

050 5851735

Oulun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

Pj. Anneli Palo

Kangasrinne 4 A 3

90240 Oulu

040 934 4472

anneli.palo43@gmail.com

Porin Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

Pj. Sirkka Lindroos

Kanttorintie 2

28840 Pori

040 506 8441

helenalindroos@gmail.com

Rauman Seudun Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Pj. Rauno Glad

Äyhöntie 186

26510 Rauma

0500 127 177

rauno.glad@gmail.com

Tampereen Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Tsto: Näsilinnankatu 22 A 37

33210 Tampere

(03) 2142678

av. ke klo 12-15

Pj. Anja Kivipensas

Ojavainionkatu 4 B 12

33710 Tampere

045 8059 778

Turun Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Tsto: Yliopistonkatu 11 a E 79

20100 Turku

avoimma ma klo 10-14, sosiaalivontaa ke klo 15-18

(02) 232 8526,

tur.tsi@pp.inet.fi

Pj. Kurt Laine

050 3074203

kurt.laine@luukku.com

Valkeakosken Ammattitauti- ja Sairausinvalidit ry

Pj. Reino Rantala

Apiankatu 9 A 14

37600 Valkeakoski

0400 620 725

reino.p.rantala@gmail.com

Varkauden Vammaiset ry

Pj. Kauko Kuokkanen

Laivalinnank. 8 B 25

78200 Varkaus

0400 313 406

Helsingin Seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit HeSTI ry:n Toimintaa kevätkaudella 2018

Toimisto: Kulmavuorenkatu 5, 00500 Helsinki
P. (09) 713 991, sähköposti: hssti@kolumbus.fi

Olohuone joka tiistai klo 12-15 yhdistyksen toimistolla, os. Kulmavuorenkatu 5.

Kaikille avoin tapaamispaikka, tarjolla kahvia/teetä.

Sosiaalivontaa joka kuukauden 1. ja 3. torstai klo 14-16 toimistolla, puh. (09)713 991.

Neuvojana VTM Olli Salin.

Torstaikerho joka kuukauden ensimmäinen ja kolmas torstai klo 12-14, Kinaporin palvelukeskus, os. Kinaporinkatu 9, Kertsi4 (4. krs).

Uusi Invalidi-lehden aikataulu vuodelle 2018

Lehden numero	Ilmestyy viikolla	Aineisto liiton toimistolle viim.
2/2018	vko 21 (toukokuussa)	30.4.
3/2018	vko 39 (syyskuussa)	3.9.
4/2018	vko 50 (joulukuussa)	19.11.

Aineistot liiton toimistolle sähköpostilla tsil@tsil.fi, tai postitse osoitteella Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto, PL 30, 00030 IIRIS.

Lehtemme rajallisen palstatilan vuoksi julkaistaan muissa lehdissä olleita juttuja vain, mikäli siihen on aiheen kannalta erityinen syy ja mikäli lehdessä on tilaa.

uusi invalidi

Julkaisija

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry

PL 30, 00030 IIRIS

toimisto avoimma ark. 8.30-16.00

(09) 3960 5680

Puhelin

Sähköposti ja kotisivut tsil@tsil.fi, www.tsil.fi/uusi-invalidi

Pankkiyhteys

Valkeakosken Op IBAN-tilinumero: FI90 5494 0920 1019 48

BIC-koodi: OKOYFIHH

Päätoimittaja

Antti Holopainen, Puistokatu 11 B 40, 15100 Lahti

puh. 0400 417 390, sp. antti.holopainen@fimnet.fi

Toimituskunta

Kaija Kiessling, Ritva Korhonen, Sari Lehikoinen, Kari Raatikainen, Marjaliisa Siira

Toimitussihteeri

Sari Laiho

Taitto

Asmo Koste

Paino

Suomalainen Lehtipaino Oy, Kajaani

ISSN-numero

0787-7021

**Uusi Invalidi -lehti netissä:
www.tsil.fi**

Helsingin yhdistyksen puheenjohtajuuden jättävä Juha Kovanen: "Onni on taistelussa!"

Juha Kovanen, olet kansalaisaktivisti monella saralla. Toimit aktiivina rauhanliikkeessä sekä useissa kansalaisjärjestöissä. Olet puolustanut lähipalvelujen säilyttämistä Vantaalla mm. terveysasemien alasajoa vastustaan (30 000 vantaalaisen adressi parempien terveyspalveluiden puolesta 2010).

Mitä muuta olet ja miten päädyit Helsingin yhdistyksen puheenjohtajaksi, kauanko olet ollut siinä?

Mun vammaisalan kiinnostus alkoi 10 vuotta sitten uusperheeseeni tulleen puhumattoman autistinuoren ansiosta.

Helsingissä olevilta kaverilta sitten kuulin, että pitkäaikainen puheenjohtaja **Timo Piippo** olisi jäämässä pois. Ja siitä se ajatus sitten lähti, että lähtisin Timon työn jatkajaksi. Nyt on kolmas vuosi päättymässä.

Mitä sana yksityistämisen tuo mieleesi?

Yksityistäminen sosiaali- ja terveysalalla on vahingollista ja siihen tulee saada muutoks!

Ensimmäisenä tulee mieleen paljon puhuttu sote, jossa tää yksityistäminen on keskeisenä. Sote-sektorilla yksityistäminen on hallitusten päätavoite ollut jo pidemmällä ajalla. Se alkoi vuosia sitten jo vanhusien hoidossa, joista nyt on enemmistö jo yksityistetty.

Yksityistäminen on vallalla oleva vahva trendi, negatiivinen trendi, jolle ei ole vielä riittävä vastavoimaa ja se etenee kuin juna.

Toisaalta kunnan omistus ei ole tae ihmisarvoiselle asumiselle. Poikamme asui Vantaalla autistien ryhmäkodissa, joka oli surkeuden huippu: säilytyspaikka ilman mitään järkevää päivittäistä toimintaa. Se lakkautettiin viisi vuotta sitten ja toiminta kilpailutettiin. Kilpailutuksen tuloksena tuli vain yksi tarjous: **Jussi Virtasen** vetämä yksityinen kehitysvammakoti, Kepakoti. Se lienee harvoja ryhmäkoteja, jolla on kanttia esiintyä päivittäin Facebookissa kuvin ja videoin kertoen, miten siellä toimitaan ja mitä tehdään. Mun mielestä Kepakodissa asiakkaiden hyvä elämä sekä julkisuus ja avoimuus toteutuvat mallikkaasti.

Onko Suomen kokiossa maassa järkevää toteuttaa hankintalakiä nykyisessä määrin -

ja lisääntyvässä määrin, esimerkiksi Ei myytävänä -kampanjan asumispalveluiden kohdalla?

Hankintalain ensimmäinen versio tuli 2007 ja silloin väitettiin, että EU vaatii sosiaalipalvelujen kilpailutusta. Se oli kokoomuksen esittämä valhe, johon vasemmistokin meni mukaan. Rungas vuosi sitten uutta hankintalakiä säädettäessä oikeisto jälleen väitti EU:n vaativan kilpailuttamista, ja vasemmisto horjui. Kuitenkin Ei myytävänä -kansalaisaloite pelasti paljon kohta lain hyväksymisen jälkeen tuoden esiin vammaisten todelliset tarpeet. Nyt on ilmassa pelkoa, että oikeisto jyrää aloitteen idean hiljaiseksi, vaikka sille on hurjan iso kansalaisten kannatus.

Kuunteleeko kukaan köyhää? Millainen on sun oma suhde köyhyyteen - paitsi verkostossa niin myös yksityisesti?

Ei ole omakohtaista kokemusta kyllä noin yleisesti. Köyhyys lisääntyy, vaikka talous kasvaa. Eriarvostaminen on niin vahvasti menossa eteenpäin: Ruokajonot ovat yksi kiusallinen näkyvä merkki eriarvoisuudesta, jota haluttaisiin piilottaa.

Tulee mieleen yksi seikka suuresti arvostamastamme **Heikki Hiilamosta**, kun hän otti esiin leipäjonolaiset, joilla olisi varaa ostaa ruokansa. Avun väärinkäyttäjistä puhuminen toimii ruoanjakelun lopettamisen puolesta eli väärään suuntaan.

Miksi kukaan ei pohdi sitä, miten näiden jonojen tarve saadaan pois? Sen sijaan, että kehitettäisiin ruokajono "poliiseja", pitäisi parantaa perusturvaa ettei olisi tarvetta ruokajonoille.

Viimeisin riesa työttömille ja vajaakuntoisena työllistettäville on aktiivimalli. Oletko kuullut, että TE ja Kela toimii diktaattorina ja päättää, kenen koulutustoimet hyväksytään aktiivimallin täyttävään koulutuspäiviin ja kenen ei? Mitä mieltä olet tästä touhusta?

Juha Kovanen: Mirjam Suvannon muistolle.

TE-toimistojen pitäisi opastaa työ- ja koulupaikoille, mutta kun niitä paikkoja ei vaan ole.

Oikeiston taholta on ihmetelty, kun on vuosikausia jo tehty sosiaaliturvan isompia heikennyksiä eikä ole protestoitu. Miksi reagoitiin vasta nyt? Aktiivimalli oli viimeinen pisara, soisi jo loppuvan tällaisen hyvinvointivaltion alasajon.

Hyvinvointivaltion puolustaminen ei ole onnistunut, vasemmistonkin suostumuksella tätä on ajettu alas, kun ei ole löytynyt sitä yhteistä säveltä.

Uusliberalistinen talouspolitiikka on niin vahvoilla, että 90-luvun lamasta lähtien on menty sen mukaan: Yksityinen on aina parempi, sosiaalikulussa, koulutuksessa, terveydessä säästetään koska kestävyydvaje. Osinkotulot kasvavat. Tämä ei voi jatkua!

Millaisena näet aktiivimallipakotteen 18 tuntia töitä tai koulutusta kolmen kuukauden tarkastelujakson aikana? Millaisena koet sen köyhyyserkostoon kuuluvana?

Täysin älytön juttu, että muutaman tunnin töitä laiteetaan hakemaan. Onko edes mahdollista, että saisi muutaman tunnin töitä. Aika järkyttävää.

Aktiivimalli kakkonen on tulossa. Se liittyy pakolliseen työnhakuun: Jos ei tee riittävästi hakemuksia, menettää työttömyysturvaansa.

Lopuksi keskustelimme hyväosaisuudesta ja hyvinvoinnista.

Itse olen tällainen suhteellisesti ottaen hyvinvoiva eläkeläinen. Ja siksi koen olevani toisinaan puheenjohtajana vähän heikoilla.

Kun puhutaan vähäosaisista ja siitä, ettei heidän ti-

lannettaan voida ymmärtää jos ei ole omakohtaista kokemusta, on vähän hölmö väite. Luokkayhteiskuntahan on sellainen, että ihmiset erotetaan jopa omiin asuinalueisiin, ettei kohtaamista tapahtuisi ja sitä kautta ymmärrettäisi toisiaan. Silti ymmärtäminen on mahdollista ja toivottavaa.

Lopuksi haluaisin sanoa, että vammaisjärjestöjen ja vasemmistopuolueiden syntitaakka on melkoinen, kun kehitysvammalaista poistettiin vasta YK:n vammaisten ihmisten yleissopimuksen ratifiointiin vuoksi ihmisoikeuksien vastaisia pykälä, jotka olivat vuosikymmeniä voimassa ja tiedossa. Tästä olisi mahdollisuus oppia.

Sari Lehikoinen

Linkit Juhan facebookiin:
<https://www.facebook.com/juha.t.kovanen>